

IE1205 Digital Design

F2 : Logiska Grindar och Kretsar, Boolesk Algebra

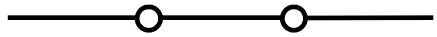
Fredrik Jonsson

KTH/ICT/ES

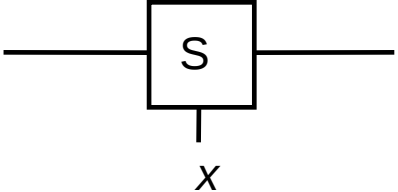
fjon@kth.se

Switch

- En switch har två lägen
 - Sluten/Till (Closed/On)
 - Öppen/Från (Open/Off)

Sluten
 $x = 1$

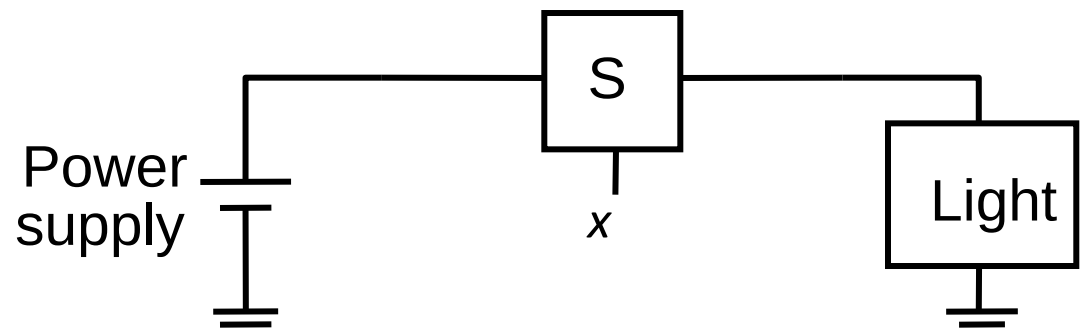
Öppen
 $x = 0$

Symbol
 x

Implementering av logiska funktioner

- Switchen kan användas för att implementera logiska funktioner

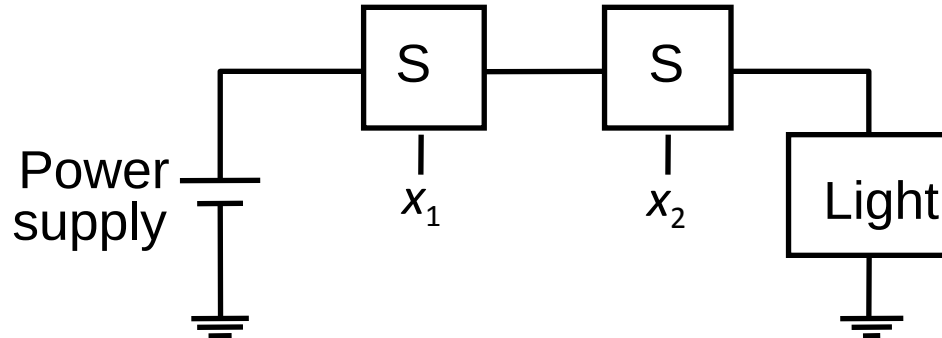

$L(x)$ är en logisk funktion
 x är en logisk variabel

$$L(x) = \begin{cases} 0 & \text{Light Off} \\ 1 & \text{Light On} \end{cases}$$

Operation AND (OCH)

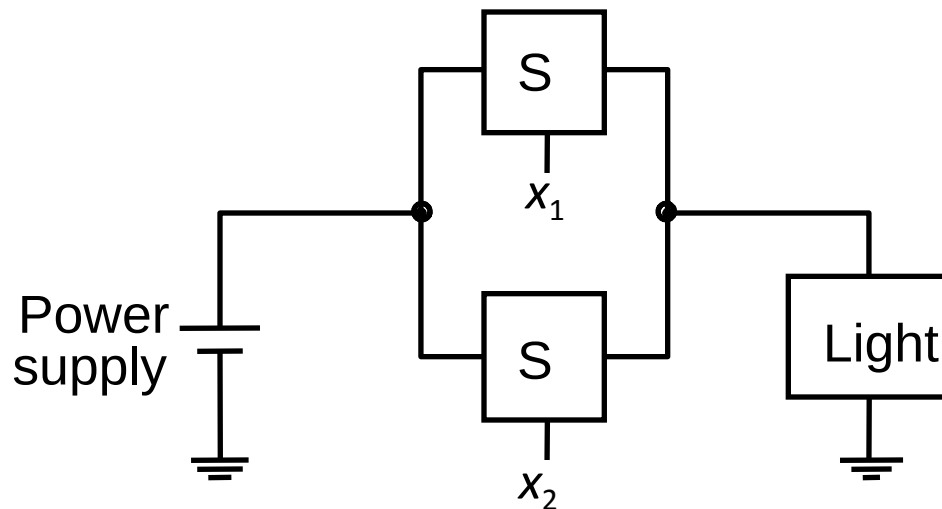
- AND-operationen ($\cdot$) uppnås genom switchar som kopplas i serie

$$L(x) = x_1 \cdot x_2$$

Operation OR (ELLER)

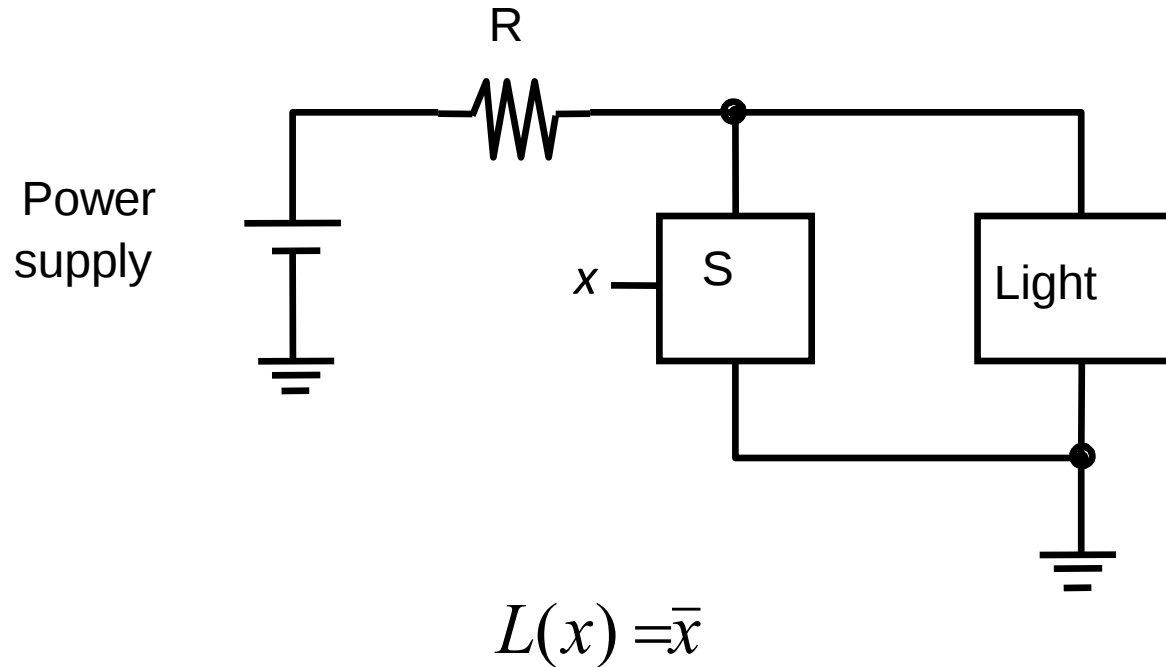
- OR-operationen (+) uppnås genom switchar som kopplas parallellt

$$L(x) = x_1 + x_2$$

Operation NOT (ICKE)

- NOT-funktionen inverterar det logiska värdet

Sanningstabell

- En logisk funktion kan också beskrivas genom en *sanningstabell* (*truth table*)

x_1	x_2	$x_1 \cdot x_2$	$x_1 + x_2$
0	0	0	0
0	1	0	1
1	0	0	1
1	1	1	1

1 står för sann (true)
0 står för falsk (false)

AND

OR

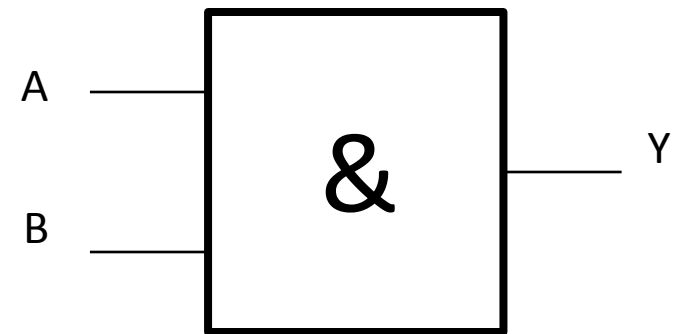
Logiska grindar

AND-grinden (OCH)

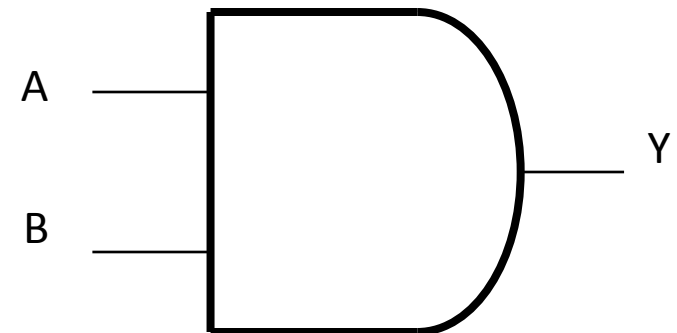
IEC Symbol
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

$$Y = A \cdot B$$

Traditional (American)
Symbol

Logiska grindar

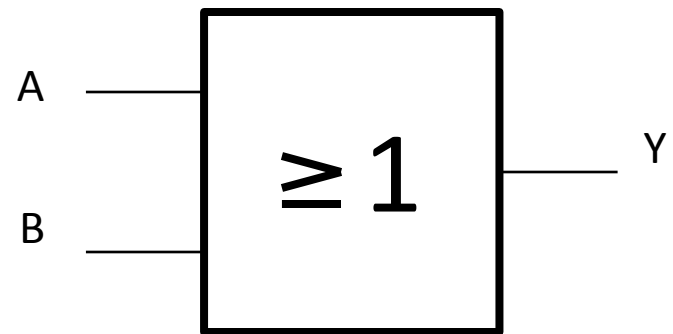
OR-grinden (ELLER)

IEC Symbol

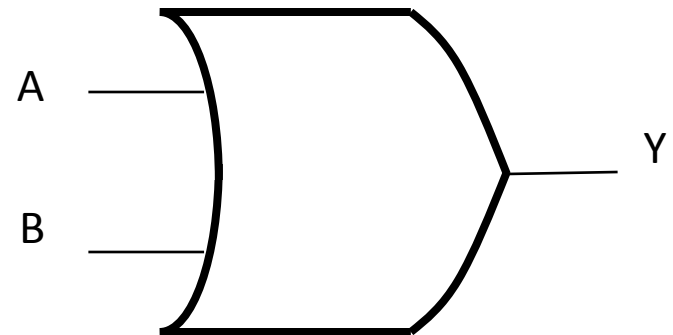
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

$$Y = A + B$$

Traditional (American)
Symbol

Logiska grindar

Inverterare (NOT-grinden (ICKE))

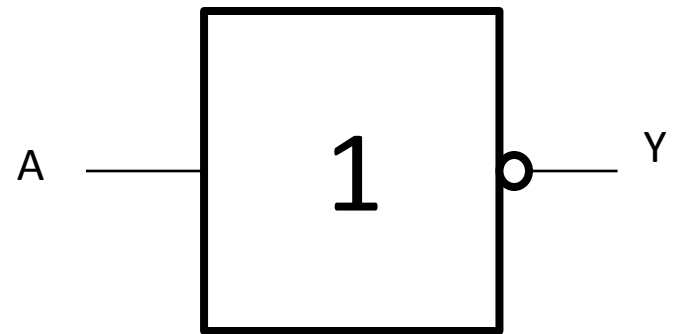
Inverterare (Inverter)

A	Y
0	1
1	0

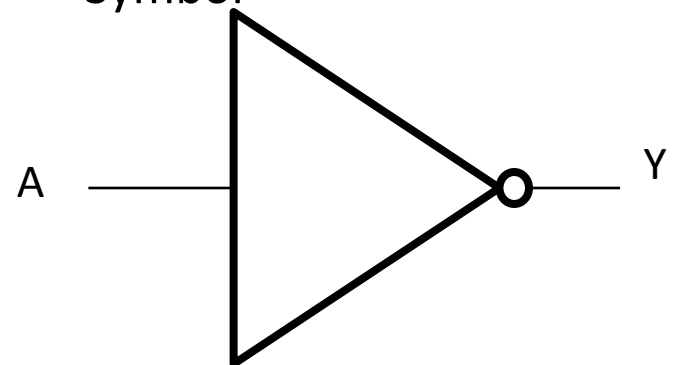
$$Y = \bar{A}$$

IEC Symbol

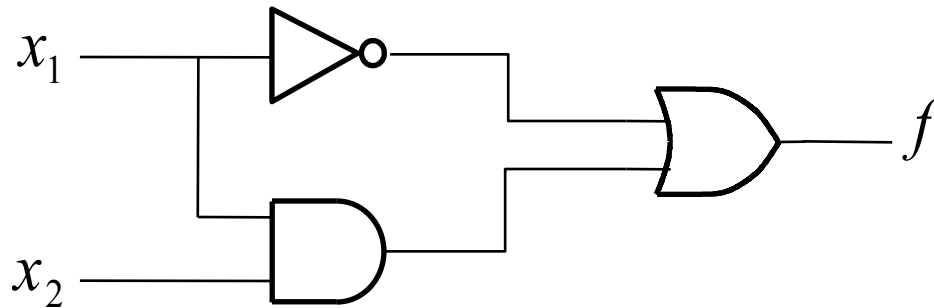
(International Electrotechnical Commission)

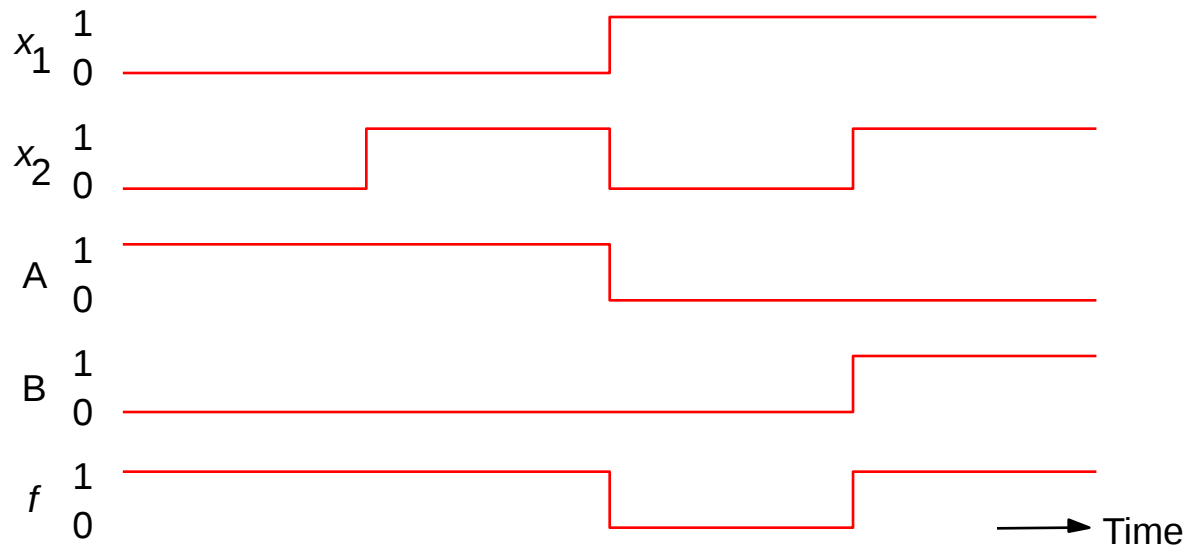
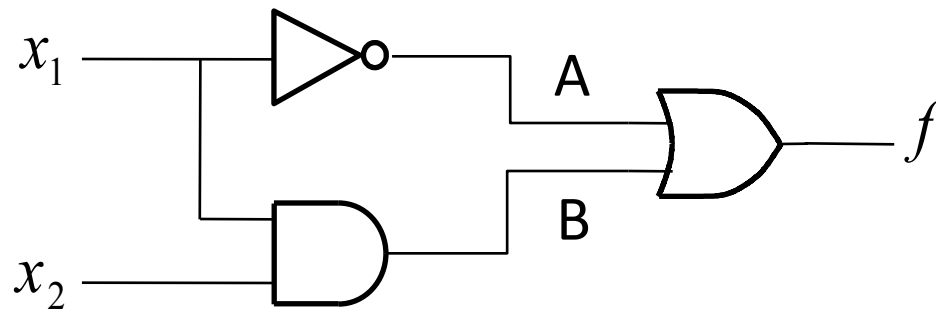
Traditional (American)
Symbol

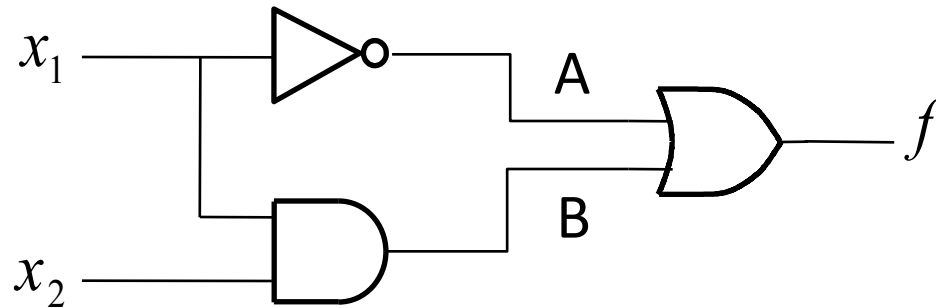
Vad är grindnätets funktion?

Tidsdiagram

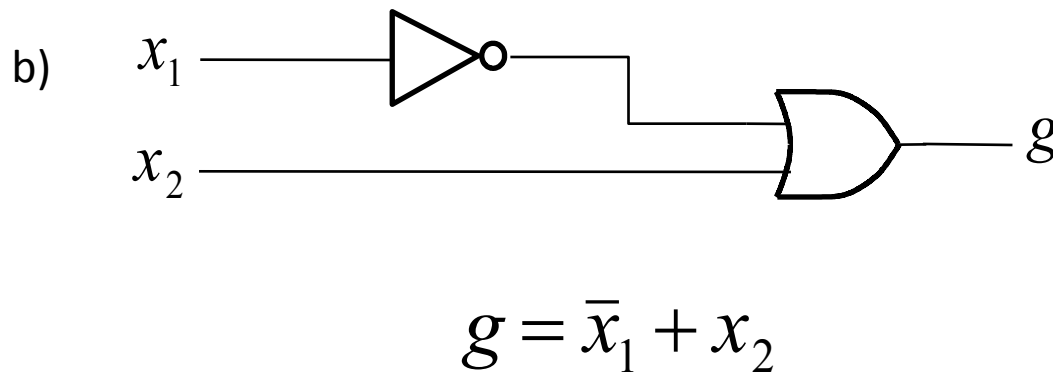
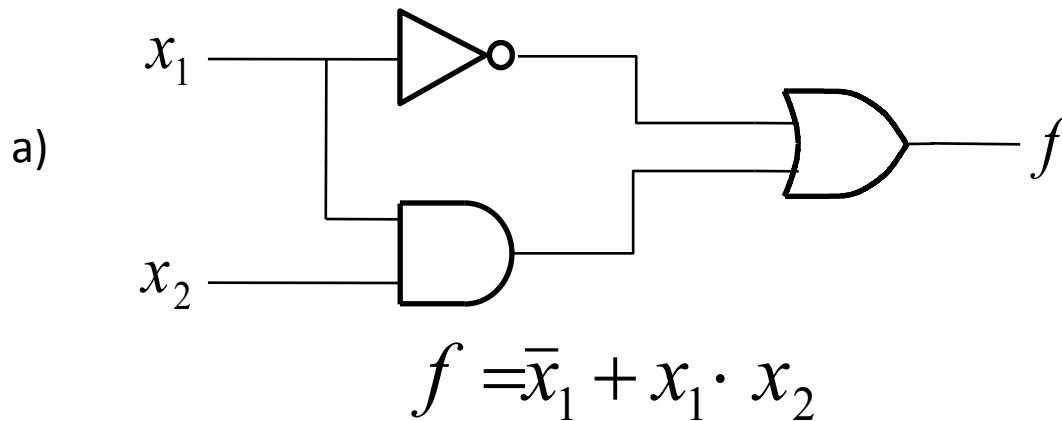

Sanningstabell

x_1	x_2	$f(x_1, x_2)$	A	B
0	0	1	1	0
0	1	1	1	0
1	0	0	0	0
1	1	1	0	1

Flera grindnät kan implementera samma funktion!

- Eftersom flera grindnät kan implementera samma funktion, så vill man hitta den *mest kostnadseffektiva implementeringen*
- Grindnäten kan bli mycket stora
- En matematisk bas behövs så att automatiseringen av grindnätsoptimering kan genomföras med datorer

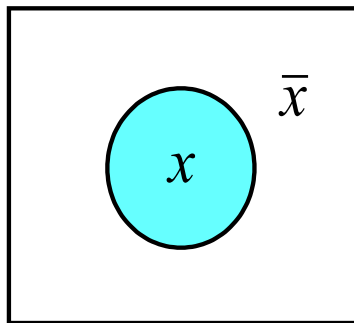
Boolesk algebra Axiom

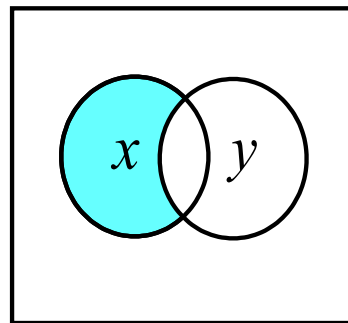
Axiomer	
(1a) $0 \cdot 0 = 0$	(1b) $1 + 1 = 1$
(2a) $1 \cdot 1 = 1$	(2b) $0 + 0 = 0$
(3a) $0 \cdot 1 = 1 \cdot 0 = 0$	(3b) $1 + 0 = 0 + 1 = 1$
(4a) If $x = 0$, then $\bar{x} = 1$	(4b) If $x = 1$, then $\bar{x} = 0$

Venn-Diagram

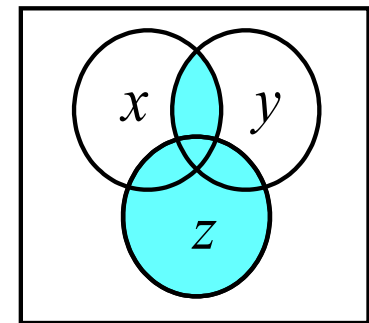
- Venn-diagrammet kan användas för att illustrera logiska operationer

x

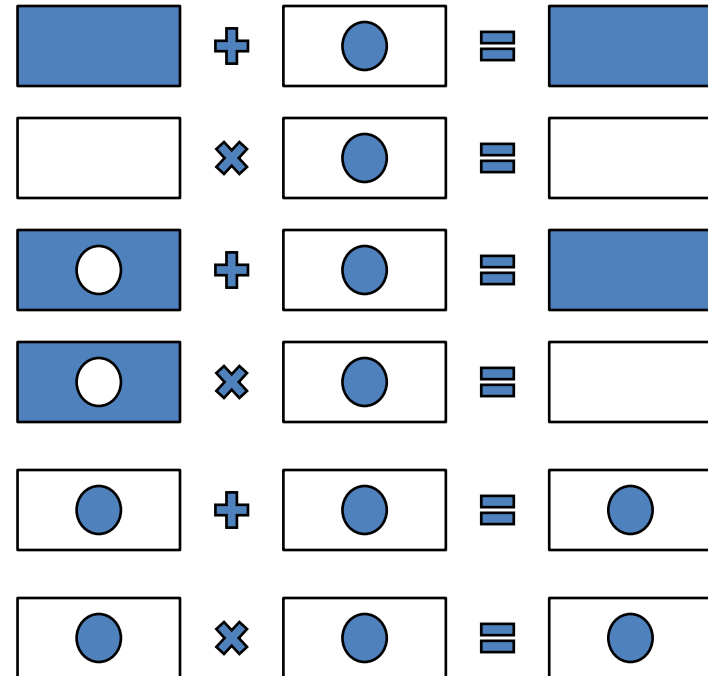
$x \cdot \bar{y}$

$x \cdot y + z$

Boolesk algebra

- $1+A=1$
- $0A=0$
- $A'+A=1$
- $AA'=0$
- $A+A=A$
- $AA=A$

Boolesk algebra

Enkla räknelagar

- Med axiomerna som bas kan man formulera nya lagar (teorem)

Räknelagar	
(5a) $x \cdot 0 = 0$	(5b) $x + 1 = 1$
(6a) $x \cdot 1 = x$	(6b) $x + 0 = x$
(7a) $x \cdot x = x$	(7b) $x + x = x$
(8a) $x \cdot \overline{x} = 0$	(8b) $x + \overline{x} = 1$
(9a) $\overline{\overline{x}} = x$	

Dualitetsprincip

- Har man ett giltigt booleskt samband så får man ett annat giltigt samband om man samtidigt byter
 - alla 0:or mot 1:or och alla 1:or mot 0:or
 - alla AND mot OR och alla OR mot AND

x_1	x_2	$x_1 \cdot x_2$	x_1	x_2	$x_1 + x_2$
0	0	0	1	1	1
0	1	0	1	0	1
1	0	0	0	1	1
1	1	1	0	0	0

Boolesk algebra

Räknelagar med flera variabler

Räknelagar		
(10a) $x \cdot y = y \cdot x$	(10b) $x + y = y + x$	<i>kommutativ</i> <i>associativ</i> <i>distributiv</i> <i>absorption</i>
(11a) $x \cdot (y \cdot z) = (x \cdot y) \cdot z$	(11b) $x + (y + z) = (x + y) + z$	
(12a) $x \cdot (y + z) = x \cdot y + x \cdot z$	(12b) $x + y \cdot z = (x + y) \cdot (x + z)$	
(13a) $x + x \cdot y = x$	(13b) $x \cdot (x + y) = x$	
(14a) $x \cdot y + x \cdot \bar{y} = x$	(14b) $(x + y) \cdot (x + \bar{y}) = x$	<i>DeMorgan</i>
(15a) $\overline{x \cdot y} = \bar{x} + \bar{y}$	(15b) $\overline{x + y} = \bar{x} \cdot \bar{y}$	
(16a) $x + \bar{x} \cdot y = x + y$	(16b) $x \cdot (\bar{x} + y) = x \cdot y$	<i>consensus</i>
(17a) $x \cdot y + y \cdot z + \bar{x} \cdot z$ $= x \cdot y + \bar{x} \cdot z$	(17b) $(x + y) \cdot (y + z) \cdot (\bar{x} + z)$ $= (x + y) \cdot (\bar{x} + z)$	

- Konsensuslagen (17a)
 - med Venn-diagram
 - med algebraisk manipulation

Prov att en av *konsensuslagarna* håller

$$17a. \quad x \cdot y + y \cdot z + \bar{x} \cdot z = x \cdot y + \bar{x} \cdot z$$

$$x \cdot y + y \cdot z + \bar{x} \cdot z \quad (\text{vänster led})$$

$$= x \cdot y \cdot (z + \bar{z}) + (x + \bar{x}) \cdot y \cdot z + \bar{x} \cdot (y + \bar{y}) \cdot z$$

$$= x \cdot y \cdot z + x \cdot y \cdot \bar{z} + x \cdot y \cdot z + \bar{x} \cdot y \cdot z + \bar{x} \cdot y \cdot z + \bar{x} \cdot \bar{y} \cdot z$$

$$= x \cdot y \cdot z + x \cdot y \cdot \bar{z} + \bar{x} \cdot y \cdot z + \bar{x} \cdot \bar{y} \cdot z$$

$$= x \cdot y \cdot (z + \bar{z}) + \bar{x} \cdot z \cdot (y + \bar{y})$$

$$= x \cdot y + \bar{x} \cdot z \quad (= \text{höger led})$$

- Olika författare använder olika notationer

$\overline{x}$	$x', !x, /x, \neg x$
$x \cdot y$	$xy, x \wedge y$
$x + y$	$x \vee y$

- Syntes
 - Konstruktion av ett grindnätverk som implementerar en given logisk funktion
- Analys
 - Framtagandet av den logiska funktionen för ett existerande grindnätverk

Hur kan följande sanningstabel implementeras med logiska grindar?

x_1	x_2	$f(x_1, x_2)$
0	0	1
0	1	1
1	0	0
1	1	1

Hur kan följande sanningstabelle implementeras med logiska grindar?

x_1	x_2	$f(x_1, x_2)$
0	0	1
0	1	1
1	0	0
1	1	1

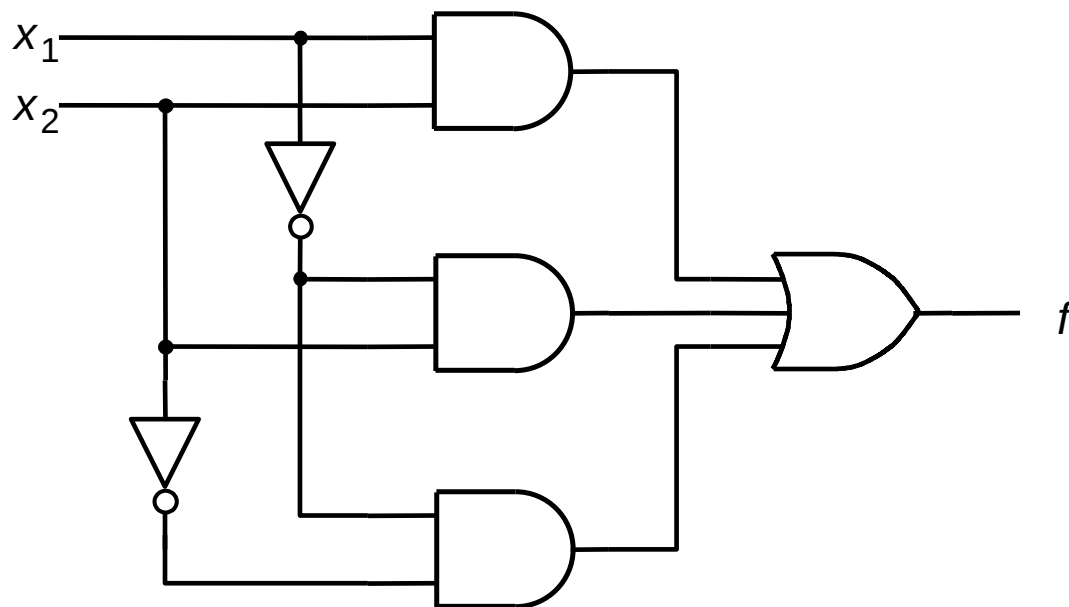
1. Ta fram den logiska funktionen:

$$f = \bar{x}_1\bar{x}_2 + \bar{x}_1x_2 + x_1x_2$$

Hur kan följande sanningstabell implementeras med logiska grindar?

$$f = \bar{x}_1\bar{x}_2 + \bar{x}_1x_2 + x_1x_2$$

2. a) Gör en direkt implementering av den logiska funktionen:

Hur kan följande sanningstabell implementeras med logiska grindar?

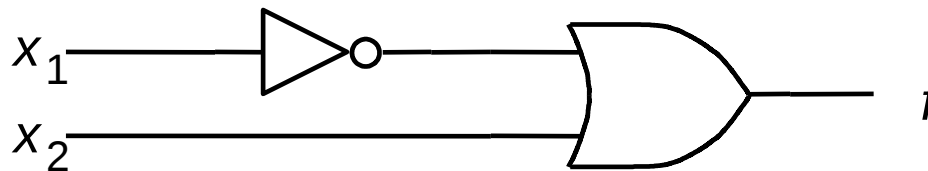
2. (bättre) Minimera den logiska funktionen

$$\begin{aligned} f &= \bar{x}_1\bar{x}_2 + \bar{x}_1x_2 + x_1x_2 \\ &= \bar{x}_1\bar{x}_2 + \bar{x}_1x_2 + \bar{x}_1x_2 + x_1x_2 && \text{Lägg till redundant term } \bar{x}_1x_2 \text{ (7b)} \\ &= \bar{x}_1(\bar{x}_2 + x_2) + (\bar{x}_1 + x_1)x_2 && \text{Distribution (12a)} \\ &= \bar{x}_1 \cdot 1 + 1 \cdot x_2 && \text{(8b)} \\ &= \bar{x}_1 + x_2 \end{aligned}$$

Hur kan följande sanningstabell implementeras med logiska grindar?

3. Implementera den minimerade funktionen

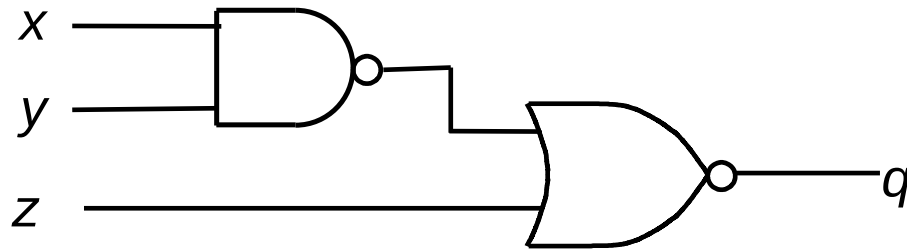
$$f = \bar{x}_1 + x_2$$

Mycket enklare implementering!

Snabbfråga

Vilken Boolesk ekvation motsvarar grindnätet

Alt 1: $q = \overline{x} \overline{y} + \overline{z}$

Alt 2: $q = \overline{x y} + \overline{z}$

Alt 3: $q = \overline{\overline{x y} + z}$

- Algebraisk manipulering av logiska uttryck kan leda till effektiva implementeringar
- Men: För större nätverk kan det bli mycket svårt att identifiera möjliga optimeringar

Vi behöver en generisk metod som fungerar för alla kombinatoriska nätverk!

- En minterm är en *produktterm* för en logisk funktion där *alla* variabler av den logiska funktionen måste vara representerade
- En maxterm är en summaterm för en logisk funktion där *alla* variabler av den logiska funktionen måste vara representerade

Mintermer och Maxtermmer

Row number	x_1	x_2	x_3	Minterm	Maxterm
0	0	0	0	$m_0 = \bar{x}_1\bar{x}_2\bar{x}_3$	$M_0 = x_1 + x_2 + x_3$
1	0	0	1	$m_1 = \bar{x}_1\bar{x}_2x_3$	$M_1 = x_1 + x_2 + \bar{x}_3$
2	0	1	0	$m_2 = \bar{x}_1x_2\bar{x}_3$	$M_2 = x_1 + \bar{x}_2 + x_3$
3	0	1	1	$m_3 = \bar{x}_1x_2x_3$	$M_3 = x_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3$
4	1	0	0	$m_4 = x_1\bar{x}_2\bar{x}_3$	$M_4 = \bar{x}_1 + x_2 + x_3$
5	1	0	1	$m_5 = x_1\bar{x}_2x_3$	$M_5 = \bar{x}_1 + x_2 + \bar{x}_3$
6	1	1	0	$m_6 = x_1x_2\bar{x}_3$	$M_6 = \bar{x}_1 + \bar{x}_2 + x_3$
7	1	1	1	$m_7 = x_1x_2x_3$	$M_7 = \bar{x}_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3$

- Följande logisk funktion ska beskrivas med ett booleskt uttryck

Row number	x_1	x_2	x_3	$f(x_1, x_2, x_3)$
0	0	0	0	0
1	0	0	1	1
2	0	1	0	0
3	0	1	1	0
4	1	0	0	1
5	1	0	1	1
6	1	1	0	1
7	1	1	1	0

Sum-of-Products

Row number	x_1	x_2	x_3	$f(x_1, x_2, x_3)$
0	0	0	0	0
1	0	0	1	1
2	0	1	0	0
3	0	1	1	0
4	1	0	0	1
5	1	0	1	1
6	1	1	0	1
7	1	1	1	0

$$f = \bar{x}_1\bar{x}_2x_3 + x_1\bar{x}_2\bar{x}_3 + x_1\bar{x}_2x_3 + x_1x_2\bar{x}_3 = \sum m(1,4,5,6)$$

- En *summa av produkter (sum-of-products)* är en logisk funktion f som bildas genom att summera produkttermerna så att f blir 1 om *en* av produkttermerna blir 1.
 - Följande förkortningar används SOP (engelska) och SP (svenska)
- I *SOP-normalformen* är alla produkttermer mintermer
 - Det benämns även som *disjunktiv normalform*

Product-of-Sums

Row number	x_1	x_2	x_3	$f(x_1, x_2, x_3)$	
0	0	0	0	0	M_0
1	0	0	1	1	
2	0	1	0	0	M_2
3	0	1	1	0	M_3
4	1	0	0	1	
5	1	0	1	1	
6	1	1	0	1	
7	1	1	1	0	M_7

$$f = (x_1 + x_2 + x_3) \cdot (x_1 + \bar{x}_2 + x_3) \cdot (x_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3) \cdot (\bar{x}_1 + \bar{x}_2 + \bar{x}_3) = \prod M(0, 2, 3, 7)$$

- En *produkt av summor (product-of-sums)* är en logisk funktion f som bildas genom en produkt av sumtermerna så att f blir 0 om *en* av sumtermer blir 0.
 - Följande förkortningar används POS (engelska) och PS (svenska)
- I *POS-normalformen* är alla sumtermer maxtermer
 - Det benämns även som *konjunktiv normalform*

- Till varje minterm finns det en motsvarande maxterm

$$f = \overline{m}_i = M_i$$

$$M_0 = \overline{m}_0 = \overline{\overline{x}_1 \cdot \overline{x}_2 \cdot \overline{x}_3} = \overline{\overline{x}_1} + \overline{\overline{x}_2} + \overline{\overline{x}_3} = x_1 + x_2 + x_3$$

(mha DeMorgan 15a)

- Till varje SOP finns det en motsvarande POS

$$f = \sum m(1,4,5,6) = \prod M(0,2,3,7)$$

Logiska grindar

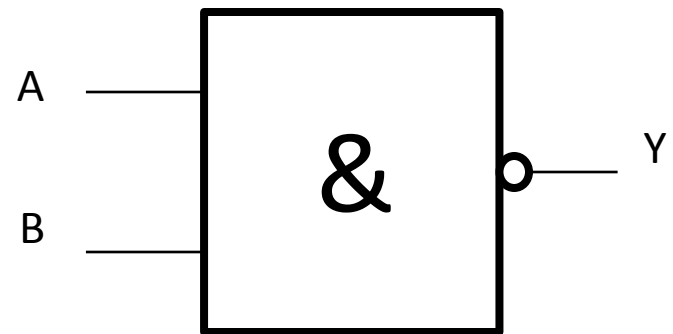
NAND-grinden

IEC Symbol

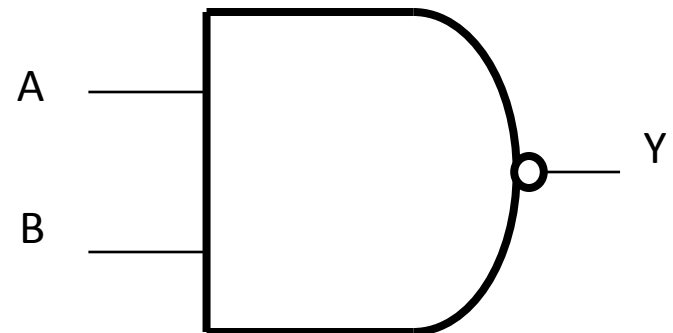
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

$$Y = \overline{A \cdot B}$$

Traditional (American)
Symbol

Logiska grindar

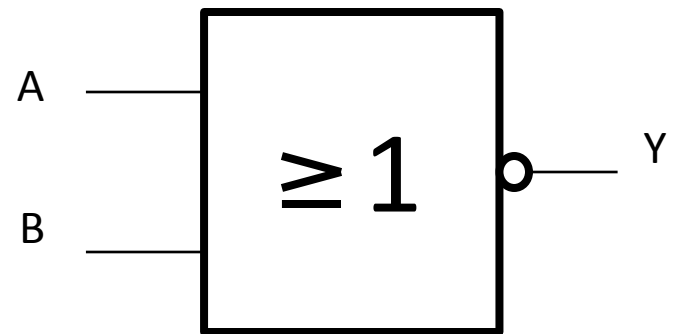
NOR-grinden

IEC Symbol

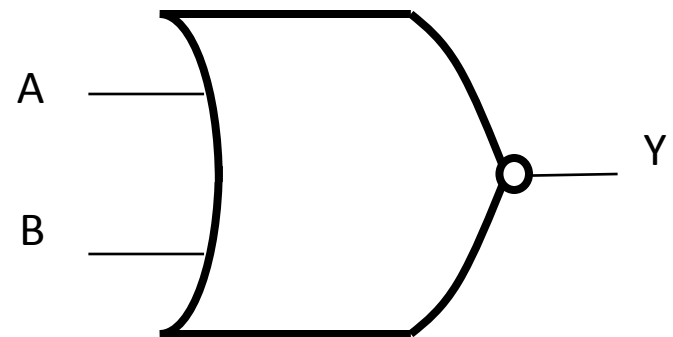
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	0

$$Y = \overline{A + B}$$

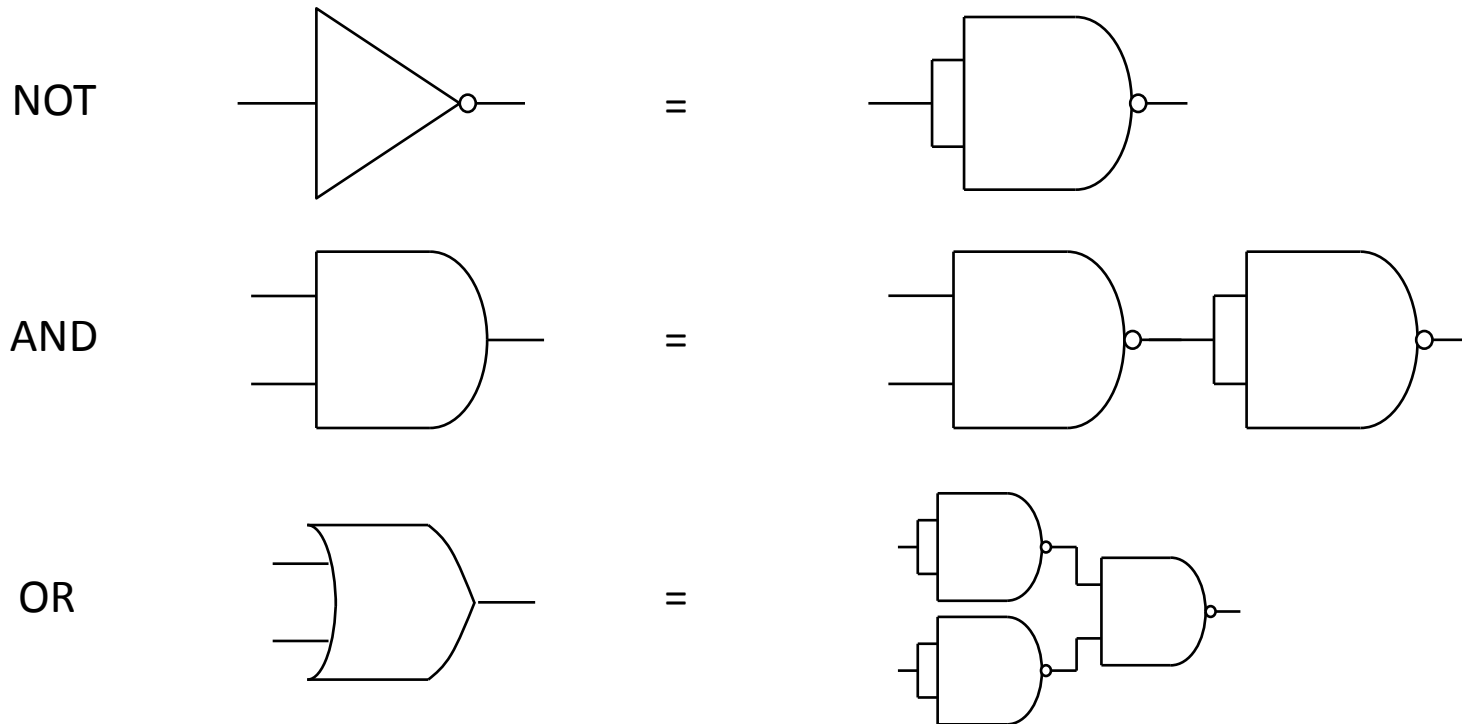

Traditional (American)
Symbol

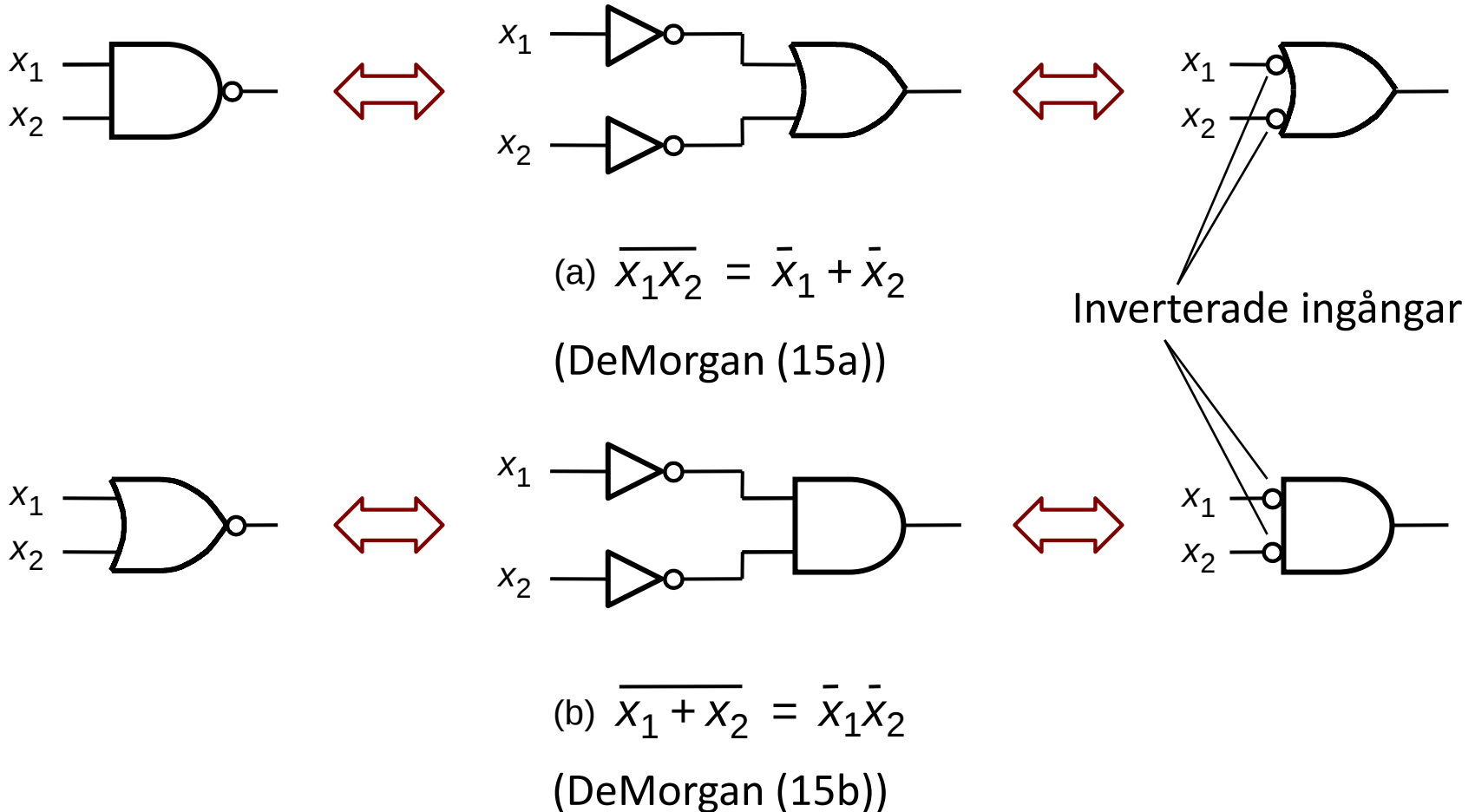
Bara en grind behövs!

- För att implementera en boolesk funktion behövs det bara NAND- eller NOR-grindar

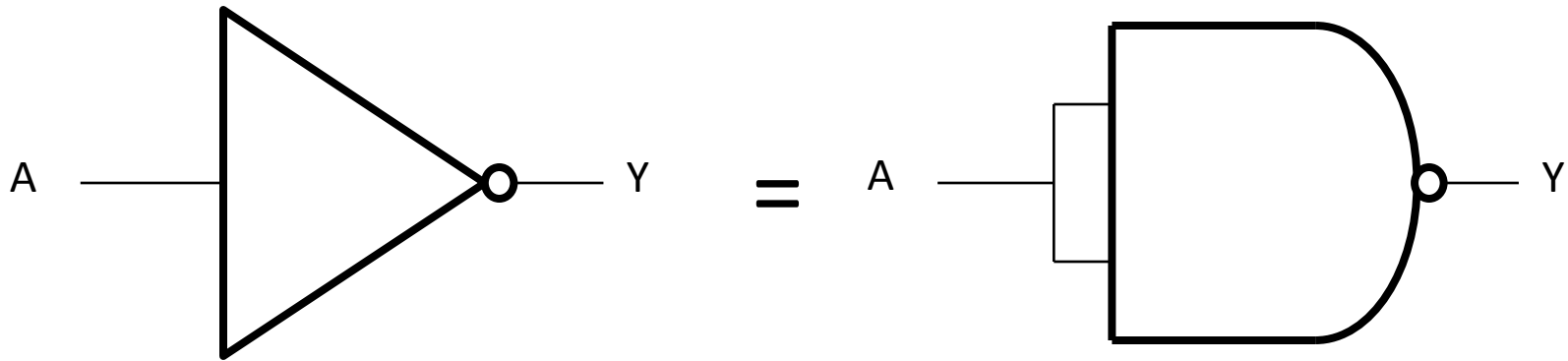

DeMorgan's teorem

Formulering med logiska grindar

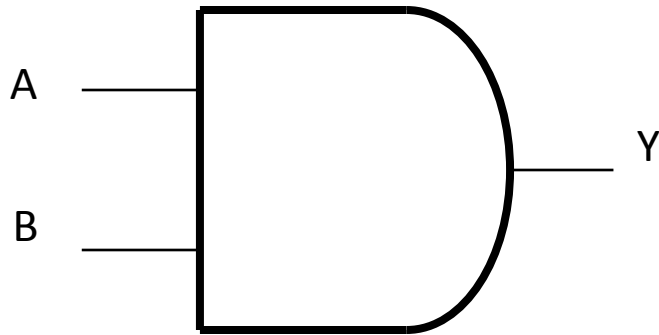

Inverteraren med NAND-grindar

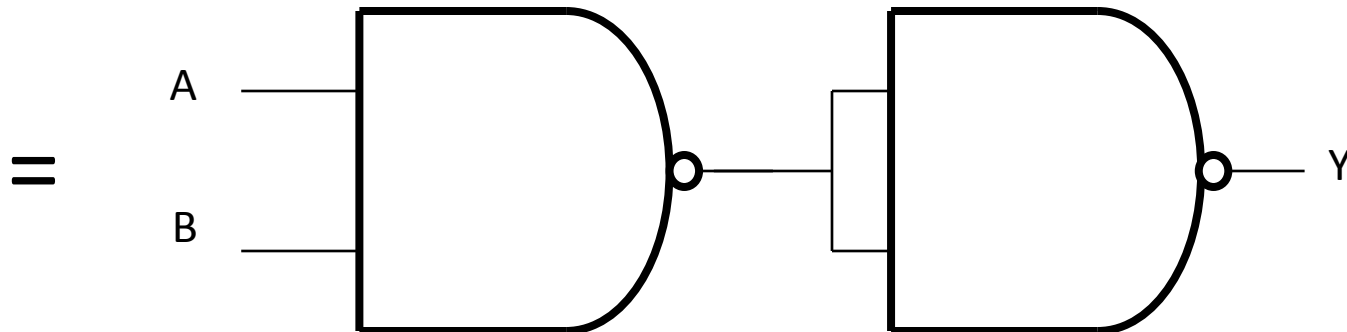

$$Y = \overline{A} = \overline{A \cdot A}$$

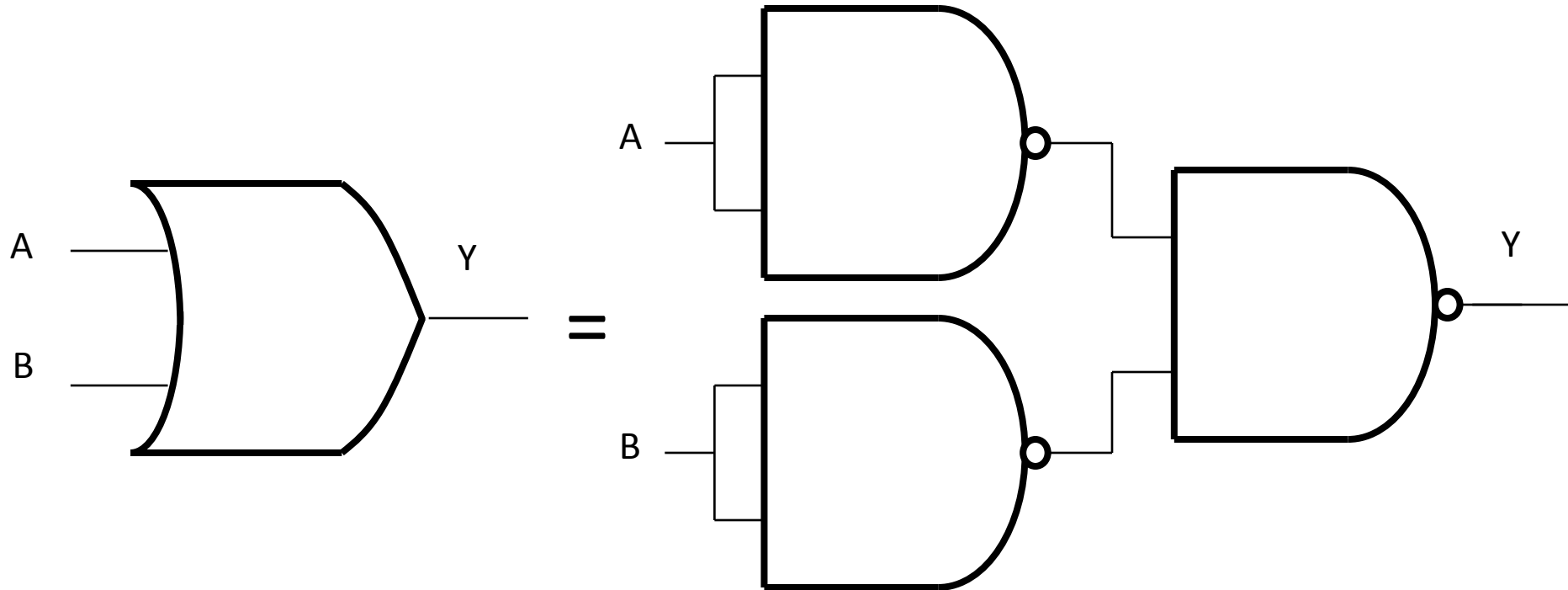
AND-grind med NAND-grindar

$$Y = A \cdot B = \overline{\overline{A \cdot B}}$$

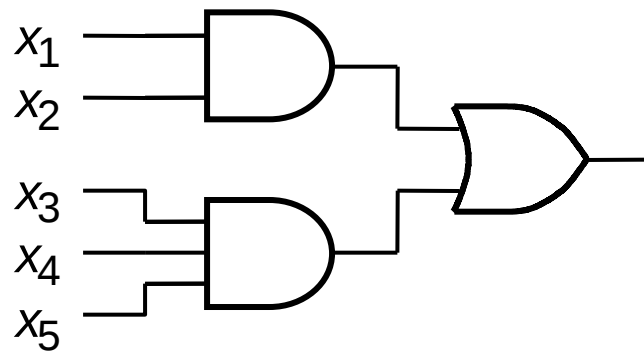

OR-grind med NAND-grindar

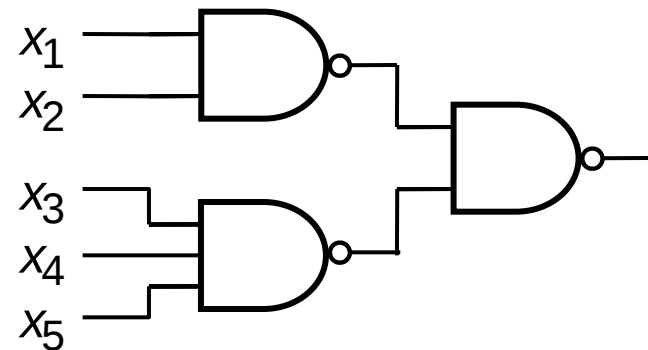
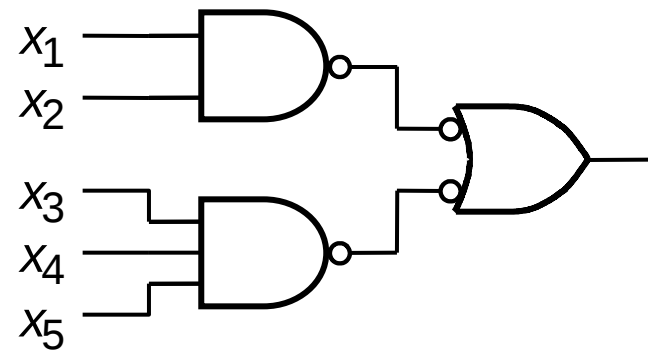

$$Y = A + B = \overline{\overline{A + B}} = \overline{\overline{A} \cdot \overline{B}} = \overline{\overline{A} \cdot \overline{A} \cdot \overline{B} \cdot \overline{B}}$$

Implementering av logiska funktioner med enbart NAND-grindar

AND-OR funktion

Universella mängder av grindar

- En mängd (eng. set) av grindar kallas **universell** eller **komplett** om alla kombinatoriska system kan beskrivas mha detta set.
- Exempel på universella grind-mängder:

$\{\text{AND, OR, NOT}\} \rightarrow (\text{DeMorgan}) \rightarrow \{\text{AND, NOT}\} \rightarrow \{\text{NAND}\}$

$\{\text{AND, OR, NOT}\} \rightarrow (\text{DeMorgan}) \rightarrow \{\text{OR, NOT}\} \rightarrow \{\text{NOR}\}$

Logiska grindar

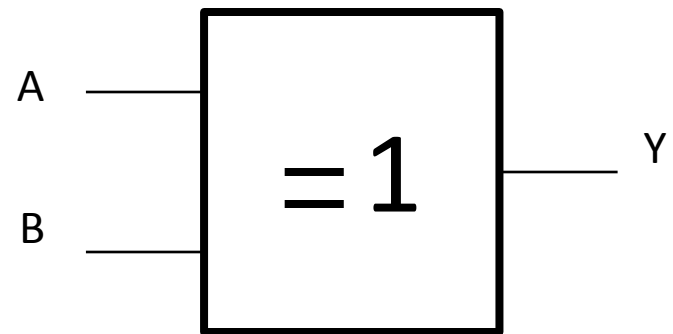
XOR-grinden (Exklusivt ELLER)

IEC Symbol

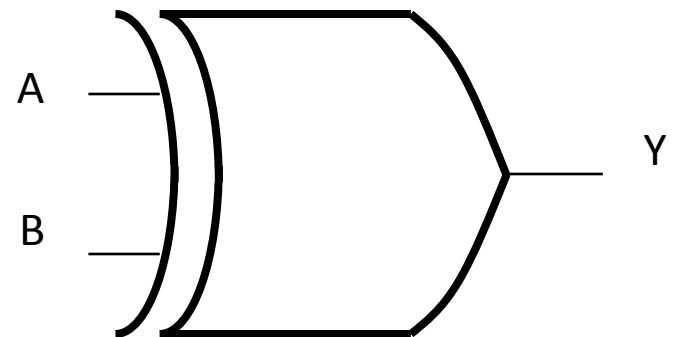
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

$$Y = A \oplus B = A \cdot \bar{B} + \bar{A} \cdot B$$

Traditional (American)
Symbol

Logiska grindar

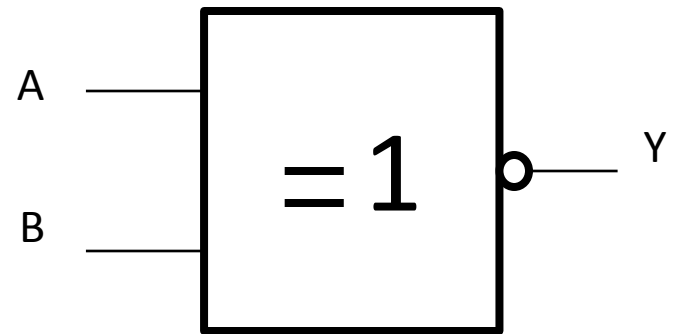
XNOR-grinden (Exklusivt ELLER)

IEC Symbol

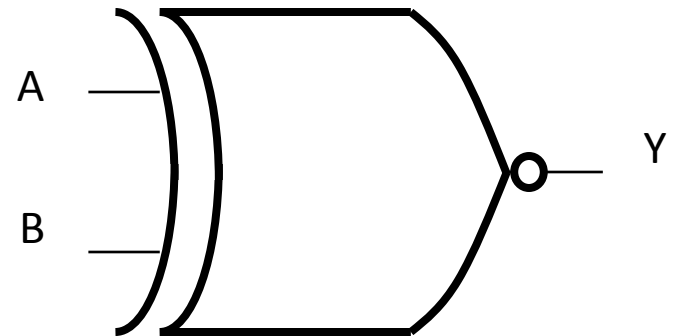
(International Electrotechnical Commission)

A	B	Y
0	0	1
0	1	0
1	0	0
1	1	1

$$Y = \overline{A \oplus B} = \overline{A} \cdot \overline{B} + A \cdot B$$

Traditional (American)
Symbol

Exempel: Trevägslyskontroll

- Brown/Vranesic: 2.8.1

- Logiska funktioner kan beskrivas med boolesk algebra
- Det finns logiska grindar för de vanliga booleska funktioner
- En logisk funktion kan uttryckas och skrivas om mha boolesk algebra till
 - SOP-form (Summa av min-termer) eller
 - POS-form (Produkt av max-termer)